

**MODEL STROŠKOVNEGA RAČUNOVODSTVA
DRUŽBE TELEKOM SLOVENIJE, D.D.
31. marec 2006**

KAZALO

1	PREDSTAVITEV	3
2	ZAKONODAJNI OKVIR POSTAVITVE MODELA STROŠKOVNEGA RAČUNOVODSTVA	3
3	OBVEZNOSTI APEK-A NA UPOŠTEVNIH TRGIH (SKUPINAH STORITEV)	5
3.1	VZPOSTAVITEV MODELA (SISTEMA) STROŠKOVNEGA RAČUNOVODSTVA.....	5
3.2	VODENJE LOČENIH RAČUNOVODSKIH EVIDENC	6
4	MODEL STROŠKOVNEGA RAČUNOVODSTVA – PRETEKLI STROŠKI.....	6
4.1	SPLOŠNO	6
4.2	PRIPOZNAVANJE STROŠKOV NA STROŠKOVNIH OBJEKTIH (1. STOPNJA).....	7
4.2.1	<i>Stroškovna mesta</i>	7
4.2.2	<i>Tehnični nalogi</i>	7
4.2.3	<i>Omrežni nalogi</i>	8
4.2.4	<i>Prodajni nalogi</i>	9
4.2.5	<i>Operaterski nalogi</i>	9
4.2.6	<i>Drugi nalogi</i>	9
4.3	RAZPOREJANJE STROŠKOV NA SKUPINE STORITEV (2.STOPNJA).....	9
4.3.1	<i>Razporejanje stroškov stroškovnih mest</i>	10
4.3.2	<i>Razporejanje stroškov s tehničnih nalogov</i>	11
4.3.3	<i>Medoperaterski stroški storitev</i>	12
4.3.4	<i>Stroški drugih nalogov</i>	12
5	PRILAGODITVE NA TEKOČE STROŠKE	12
5.1	OSNOVE ZA PRILAGODITVE NA TEKOČE STROŠKE.....	12
5.2	METODE VREDNOTENJA SREDSTEV PO TEKOČIH STROŠKIH	13
5.3	PRILAGODITVE NA TEKOČE STROŠKE (CCA)	13

1 PREDSTAVITEV

Skladno Z Zakonom o elektronskih komunikacijah je regulatorni organ Agencija za pošto in elektronske komunikacije družbi Telekom Slovenije, d.d. naložil obveznost vzpostavitve sistema stroškovnega računovodstva, ki temelji na metodi **popolno alociranih stroškov (FAC) in tekočih stroških (CCA)** in je podlaga za stroškovno naravnost cen.

Model stroškovnega računovodstva, ki ga je vzpostavilo podjetje, upošteva teoretične podlage in praktične izkušnje na področju stroškovnega računovodstva v telekomunikacijah.

2 ZAKONODAJNI OKVIR POSTAVITVE MODELA STROŠKOVNEGA RAČUNOVODSTVA

Pri postavitvi modela stroškovnega računovodstva družbe Telekom Slovenije, d. d. je upoštevana danes veljavna zakonodaja, in sicer:

- ~ Slovenski računovodski standardi 2006 (Slovenski inštitut za revizijo, 2005);
- ~ Zakon o elektronskih komunikacijah (Državni zbor, maj 2004);
- ~ Splošni akt o določitvi upoštevnih trgov (ATPR, julij 2004);
- ~ Odločbe Agencije za pošto in elektronske komunikacije (APEK), ki se nanašajo na stroškovno računovodstvo in ločitev računovodskih evidenc.

Slovenske računovodske standarde je treba v celoti upoštevati, za postavitve modela stroškovnega računovodstva pa je pomemben standard 16. Ob prehodu s preteklih na tekoče stroške, pa tudi 6. točka Uvoda, ki obravnava ohranjanje kapitala.

V 6. točki Uvoda je opredeljeno finančno pojmovanje kapitala, ki pomeni, da se čisti dobiček doseže samo takrat, ko je denarno izraženi znesek sredstev na koncu obračunskega obdobja po odbitku dolgov in po odštetju vseh izplačil kapitala lastnikom oziroma po prištetju vseh novih vplačil v kapital v obračunskem obdobju večji od denarno izražene zneska sredstev po odbitku dolgov na začetku obračunskega obdobja. Če zanemarimo izplačila kapitala in nova vplačila kapitala, na splošno velja, da je podjetje ohranilo kapital, če ima na koncu obračunskega obdobja toliko kapitala, kot ga je imelo na začetku obračunskega obdobja, njegova kupna moč pa je enaka.

Standard 16 se uporablja pri knjigovodskem razvidovanju, obračunavanju in razkrivanju poslovnih stroškov v stroškovnem računovodstvu. Izidi se lahko uporabljajo v finančnem računovodstvu in pri sestavljanju računovodskih izkazov za potrebe zunanjega poročanja. Povezan je z računovodskimi načeli 83-91 (Kodeks računovodskih načel, 1995). Obravnava:

- ~ razvrščanje stroškov po stroškovnih mestih in stroškovnih nosilcih,
- ~ pripoznavanje stroškov po stroškovnih mestih in stroškovnih nosilcih,
- ~ začetno računovodsko merjenje stroškov po stroškovnih mestih in stroškovnih nosilcih,
- ~ prevrednotovanje stroškov po stroškovnih mestih in stroškovnih nosilcih,
- ~ uskupinjevanje stroškov po stroškovnih mestih in stroškovnih nosilcih ter
- ~ razkrivanje stroškov po stroškovnih mestih in stroškovnih nosilcih

Iz **Zakona o elektronskih komunikacijah** izhaja, da, če Agencija na podlagi analize upoštevnega trga ugotovi, da ta trg ni dovolj konkurenčen, z odločbo določi operaterja oziroma operaterje s pomembno tržno močjo na tem trgu, ter mu z odločbo naloži vsaj eno izmed obveznosti iz 23. do 30. člena tega zakona. Agencija pri tem upošteva načelo sorazmernosti, kar mora v obrazložitvi odločbe tudi ustrezno obrazložiti. Med možnimi obveznostmi so tudi:

(1) obveznosti glede vodenja računovodskih evidenc za določene dejavnosti, povezane z medomrežnim povezovanjem oziroma operaterskim dostopom, ločeno od računovodskih evidenc za ostale dejavnosti. Agencija naloži to obveznost zaradi nadzorovanja izpolnjevanja obveznosti iz prejšnjega člena ali, kjer je to potrebno zaradi preprečitve neutemeljenega navzkrižnega subvencioniranja. To obveznost naloži zlasti vertikalno integriranemu operaterju in od njega lahko zahteva, da zagotovi preglednost svojih grosističnih in internih obračunskih cen. Pri tem lahko določi tudi obliko in metodologijo vodenja računovodstva, ki jo je treba uporabiti. (25. člen)

(2) obveznosti v zvezi s pokrivanjem stroškov in kontrolo cen, vključno z obveznostmi glede stroškovne naravnosti cen in obveznostmi glede sistemov stroškovnega računovodstva, v povezavi z zagotavljanjem določene vrste medomrežnega povezovanja oziroma operaterskega dostopa. Agencija mora zagotoviti, da je v primeru obvezne uporabe sistema stroškovnega računovodstva za podporo cenovnega nadzora javnosti na voljo opis sistema stroškovnega računovodstva, ki prikazuje vsaj glavne kategorije, po katerih so stroški razvrščeni v skupine, in pravila, ki se uporabljajo za razporeditev stroškov. Skladnost s sistemom stroškovnega računovodstva preverja pooblaščen revizor. Izjava o skladnosti se objavi vsako leto. (27. člen).

Na osnovi 20. člena Zakona o elektronskih komunikacijah je bil sprejet **Splošni akt o določitvi upoštevnih trgov**, ki v skladu z opredeljenimi trgi iz priporočila Evropske komisije o upoštevnihih trgih produktov in storitev določa produktne in storitvene trge na geografskem območju Republike Slovenije in sicer:

1. Dostop do javnega telefonskega omrežja na fiksni lokaciji za rezidenčne uporabnike (maloprodajni trg).
2. Dostop do javnega telefonskega omrežja na fiksni lokaciji za poslovne uporabnike (maloprodajni trg).
3. Javno dostopne nacionalne telefonske storitve na fiksni lokaciji za rezidenčne uporabnike (maloprodajni trg).
4. Javno dostopne mednarodne telefonske storitve na fiksni lokaciji za rezidenčne uporabnike (maloprodajni trg).
5. Javno dostopne nacionalne telefonske storitve na fiksni lokaciji za poslovne uporabnike (maloprodajni trg).
6. Javno dostopne mednarodne telefonske storitve na fiksni lokaciji za poslovne uporabnike (maloprodajni trg).
7. Minimalni nabor zakupljenih vodov (maloprodajni trg).
8. Posredovanje klicev s fiksne lokacije v javnem telefonskem omrežju (medoperaterski trg).
9. Zaključevanje klicev v posamičnih javnih telefonskih omrežjih na fiksni lokaciji (medoperaterski trg).
10. Tranzitne storitve v javnem fiksnem telefonskem omrežju (medoperaterski trg).
11. Razvezan dostop do krajevne zanke in podzanke z namenom zagotavljanja širokopasovnih in govornih storitev (medoperaterski trg).
12. Širokopasovni dostop (medoperaterski trg).
13. Dostopovni deli zakupljenih vodov (medoperaterski trg).
14. Hrbtenični deli zakupljenih vodov (medoperaterski trg).

Na podlagi Zakona o elektronskih komunikacijah so s strani **APEK-a izdane odločbe**, ki se nanašajo tudi na obveznost stroškovne naravnosti cen in vzpostavitev sistema stroškovnega računovodstva po tekočih stroških in na osnovi metode popolne razdelitve stroškov ter vodenje ločenih računovodskih evidenc.

Odločbe, ki nalagajo obveznosti za vodenje sistema stroškovnega računovodstva so:

- ~ Odločba o Dostopu do javnega telefonskega omrežja na fiksni lokaciji za rezidenčne uporabnike (maloprodajni trg)
- ~ Odločba o Dostopu do javnega telefonskega omrežja na fiksni lokaciji za poslovne uporabnike (maloprodajni trg)
- ~ Odločba o Javno dostopnih nacionalnih telefonskih storitvah na fiksni lokaciji za rezidenčne uporabnike (maloprodajni trg)
- ~ Odločba o Javno dostopnih nacionalnih telefonskih storitvah na fiksni lokaciji za poslovne uporabnike (maloprodajni trg)
- ~ Odločba o Minimalnem naboru zakupljenih vodov (maloprodajni trg)
- ~ Odločba o Posredovanju klicev s fiksne lokacije v javnem telefonskem omrežju (medoperaterski trg)
- ~ Odločba o Zaključevanju klicev v posamičnih javnih telefonskih omrežjih na fiksni lokaciji (medoperaterski trg)
- ~ Odločba o Razvezanem dostopu do krajevne zanke in podzanke z namenom zagotavljanja širokopasovnih in govornih storitev (medoperaterski trg)

Odločbe, ki nalagajo tudi obveznost za vodenje ločenih računovodskih evidenc so:

- ~ Odločba o Posredovanju klicev s fiksne lokacije v javnem telefonskem omrežju (medoperaterski trg)
- ~ Odločba o Zaključevanju klicev v posamičnih javnih telefonskih omrežjih na fiksni lokaciji (medoperaterski trg)
- ~ Odločba o Razvezanem dostopu do krajevne zanke in podzanke z namenom zagotavljanja širokopasovnih in govornih storitev (medoperaterski trg)

3 OBVEZNOSTI APEK-A NA UPOŠTEVNIH TRGIH (SKUPINAH STORITEV)

3.1 Vzpostavitev modela (sistema) stroškovnega računovodstva

Model stroškovnega računovodstva družbe Telekom Slovenije, d. d., skladno z odločbami APEK-a, zagotavlja informacije o stroških po skupinah storitev:

- ~ Telefonija
- ~ Medomrežno povezovanje z operaterji mobilne telefonije
- ~ Mednarodne operaterske storitve
- ~ Dostop do ponudnikov interneta (preko ATM in IP/MPLS) - ADSL
- ~ Medomrežno povezovanje z operaterji fiksne telefonije
- ~ VPN
- ~ Zakup optičnih vlaken
- ~ Zakup pasovne širine (ATM, Elastično omrežje, Ethernet, Zakup vodov)
- ~ Govorne storitve
- ~ Dostop do omrežja internet
- ~ Razvezan dostop
- ~ Ostalo (Teletrgovine, JTG, KKS, ...)

Model stroškovnega računovodstva zagotavlja podatke o stroških po skupinah storitev, ki so osnova za oblikovanje stroškovnih cen na upoštevni trgih in sicer:

- ~ stroški storitev telefonije so osnova za določitev cen na trgih 1, 2, 3, 5 (dostop do javnega telefonskega omrežja na fiksni lokaciji za rezidenčne in poslovne uporabnike ter javno dostopne nacionalne storitve na fiksni lokaciji za rezidenčne in poslovne uporabnike – maloprodajni trgi),
- ~ stroški storitev zakupljenih vodov v okviru zakupa pasovne širine so osnova za določitev cen na trgu 7 (minimalni nabor zakupljenih vodov – maloprodajni trg),
- ~ stroški medoperaterskih storitev, vključno z vmesnim bazenom posredovanje, so osnova za določitev cen na trgu 8 (posredovanje klicev s fiksne lokacije v javnem telefonskem omrežju – medoperaterski trg),
- ~ stroški medoperaterskih storitev, vključno z vmesnim bazenom zaključevanje, so osnova za določitev cen na trgu 9 (zaključevanje klicev v posamičnih javnih telefonskih omrežjih na fiksni lokaciji – medoperaterski trg),
- ~ stroški storitev razvezanega dostopa so osnova za določitev cen na trgu 11 (razvezan dostop do krajevne zanke in podzanke z namenom zagotavljanja širokopasovnih in govornih storitev – medoperaterski trg).

3.2 Vodenje ločenih računovodskih evidenc

Ločene računovodske evidence zagotavljajo spremljanje stroškov in prihodkov posameznih dejavnosti ločeno od drugih dejavnosti. Družba Telekom Slovenije, d. d. vodi ločene računovodske evidence, skladno z odločbami APEK-a, za medoperaterske storitve:

- ~ razvezanega dostopa do krajevne zanke in podzanke z namenom zagotavljanja širokopasovnih in govornih storitev,
- ~ posredovanja klicev s fiksne lokacije v javnem telefonskem omrežju,
- ~ zaključevanje klicev v posamičnih javnih telefonskih omrežjih na fiksni lokaciji.

4 MODEL STROŠKOVNEGA RAČUNOVODSTVA – PRETEKLI STROŠKI

4.1 Splošno

Za Model stroškovnega računovodstva družbe Telekom Slovenije, d. d. velja, da:

- ~ je postavljen od zgoraj navzdol (Top-down),
- ~ temelji na popolni razdelitvi stroškov (FDC) in
- ~ temelji na preteklih stroških (HCA) in prilagoditvah na tekoče stroške (CCA).

Postavitev modela od zgoraj navzdol zajema vse storitve hkrati in s tem omogoča večjo transparentnost, s popolno razdelitvijo stroškov je omogočena pokritost vseh stroškov. Model je bil najprej zasnovan na osnovi preteklih stroških (HCA), ki so neposredno dostopni in preverljivi, na teh osnovah pa so izdelane prilagoditve na tekoče stroške (CCA).

Model stroškovnega računovodstva družbe Telekom Slovenije, d. d. je postavljen dvostopenjsko, pri čemer:

- ~ prva stopnja predstavlja **pripoznavanje** stroškov na stroškovnih objektih,
- ~ druga stopnja pa predstavlja **razporejanje** stroškov na stroškovne nosilce.

4.2 Pripoznavanje stroškov na stroškovnih objektih (1. stopnja)

Stroški se pripoznavajo na stroškovnih objektih, in sicer:

- ~ stroškovnih mestih (organizacijskih in izven organizacijskih) in
- ~ nalogih (tehničnih, omrežnih, prodajnih, operaterskih in drugih).

4.2.1 Stroškovna mesta

Stroškovna mesta sledijo veljavni organizacijski shemi. Poleg organizacijskih stroškovnih mest so, z namenom večje transparentnosti stroškov, oblikovana še stroškovna mesta izven organizacijske sheme.

Na stroškovnih mestih se pripoznavajo stroški, ki so povezani z zaposlenimi v procesu opravljanja dejavnosti. To so predvsem vrste stroškov:

- ~ plače,
- ~ pisarniški material,
- ~ izobraževanje,
- ~ strokovna literatura,
- ~ reprezentanca,
- ~ razmnoževanje,
- ~ amortizacija (računalnikov, pisarniškega pohištva),
- ~ vzdrževanje (informacijskih sistemov),
- ~ najemnine (fotokopirnih strojev)
- ~ in druge.

Ločimo stroškovna mesta omrežja, prodaje in podpore.

Omrežna stroškovna mesta zajemajo aktivnosti nadzora, upravljanja in vzdrževanja omrežja ter investicij.

Prodajna stroškovna mesta zajemajo aktivnosti prodaje na maloprodajnih in medoperaterskih trgih.

Podporna stroškovna mesta zajemajo aktivnosti računovodstva, financ, informatike, prava in drugih dejavnosti splošne narave.

4.2.2 Tehnični nalogi

Tehnični nalogi sledijo strukturi telekomunikacijskega omrežja, vključno z zgradbami, in so oblikovani z namenom pravilnejše in natančnejše delitve stroškov omrežja na skupine storitev.

Tehnični nalogi predstavljajo naslednje elemente omrežja:

1. Mednarodni centrali
2. Sekundarne centrale
3. Primarne centrale in lokalni koncentratorji
4. Hrbtenično prenosno omrežje
5. Medkrajevno prenosno omrežje
6. Dostopovno omrežje
7. Dostopovni sistemi
8. Elastično omrežje
9. Širokopasovno podatkovno omrežje
10. Zakupljeni vodi
11. ADSL
12. IP omrežje
13. Elektroenergetski in klimatski sistemi
14. Tehnološke zgradbe
15. Poslovne zgradbe
16. Kolokacija
17. Drugi (Sistemi kableske TV, JTG, Oprema pri uporabnikih Centreksa in še nekateri)

Na tehničnih nalogah se pripoznavajo stroški, povezani s posameznimi deli omrežja. To so predvsem vrste stroškov:

- ~ amortizacija,
- ~ material,
- ~ najemnine,
- ~ električna energija,
- ~ in druge.

Na tehnične naloge se evidentirajo tudi stroški kapitala.

Stroški zbrani na tehničnih nalogah predstavljajo posredne stroške storitev.

4.2.3 Omrežni nalogi

Omrežni nalogi omogočajo spremljanje stroškov vzdrževanja na osnovnih sredstvih družbe, ki sestavljajo telekomunikacijsko omrežje (centrale, kabelsko omrežje, sistemi prenosa, ...).

Na omrežnih nalogah se pripoznavajo naslednje vrste stroškov:

- ~ interne aktivnosti (delo, prevozi),
- ~ material,
- ~ tuje storitve.

Stroški, pripoznani na omrežnih nalogah, predstavljajo neposredne stroške omrežja in obenem posredne stroške storitev.

Stroški omrežnih nalogov so poravnani na pripadajoče tehnične naloge.

4.2.4 Prodajni nalogi

Prodajni nalogi omogočajo spremljanje stroškov v zvezi s prodajo storitev elektronskih komunikacij. To so stroški vključitev, izključitev, sprememb na priključkih in drugih aktivnostih pri uporabnikih.

Na prodajnih nalogih se pripoznavajo naslednje vrste stroškov:

- ~ interne aktivnosti (delo, prevozi),
- ~ material,
- ~ tuje storitve.

Stroški, pripoznani na prodajnih nalogih, predstavljajo neposredne stroške storitev, saj so poravnani na pripadajoče skupine storitev.

4.2.5 Operaterski nalogi

Operaterski nalogi omogočajo spremljanje stroškov medoperaterskih storitev.

Na operaterskih nalogih se pripoznavajo stroški telekomunikacijskih storitev:

- ~ v mednarodnem prometu,
- ~ v notranjem prometu (mobilni, fiksni),
- ~ drugo (storitve z dodano vrednostjo).

Stroški, pripoznani na operaterskih nalogih, večinoma predstavljajo neposredne stroške medoperaterskih storitev.

4.2.6 Drugi nalogi

Drugi nalogi omogočajo spremljanje različnih vrst stroškov in odhodkov, z namenom natančnejšega razporejanja stroškov. Na tak način se pripoznavajo stroški marketinga, varovanja, zavarovalnih premij, sodnih stroškov, odhodkov.

Stroški, pripoznani na drugih nalogih, večinoma predstavljajo posredne stroške skupin storitev oziroma tehničnih nalogov.

4.3 Razporejanje stroškov na skupine storitev (2.stopnja)

Stroški stroškovnih mest in nalogov, ki predstavljajo posredne stroške storitev, se s pomočjo določenih meril razporejajo na pripadajoče skupine storitev.

Nekatere stroške neposredno pripoznavamo na skupinah storitev, večino stroškov pa pripoznavamo na stroškovnih mestih in nalogih ter jih posredno **s pomočjo meril** razporejamo na skupine storitev.

4.3.1 Razporejanje stroškov stroškovnih mest

Razporejanje stroškov stroškovnih mest poteka bodisi neposredno ali posredno preko stroškovnih mest za prerazporejanje. Stroški omrežnih stroškovnih mest se razporejajo na tehnične naloge, stroški prodajnih in podpornih stroškovnih mest pa na skupine storitev.

Stroški aktivnosti vodij se razporejajo na podrejena stroškovna mesta in sicer na osnovi števila podrejenih.

Stroški omrežnih stroškovnih mest se na osnovi aktivnosti razporejajo na tehnične naloge, bodisi neposredno ali posredno preko stroškovnih mest za prerazporejanje.

Stroški aktivnosti stroškovnih mest, ki so povezana z investicijami, se razporejajo na tehnične naloge na osnovi aktivnosti na posameznih elementih omrežja. Stroški skupnih aktivnosti na področju investicij se razporejajo na osnovi števila investicijskih projektov.

Stroški aktivnosti stroškovnih mest, ki so povezana z nadzorom, upravljanjem in vzdrževanjem omrežja, se razporejajo na tehnične naloge na osnovi deleža predhodno poravnanih stroškov internih aktivnosti.

Stroški skupnih aktivnosti na omrežju se razporejajo na tehnične naloge na osnovi deleža predhodno razporejenih stroškov na tehničnih nalogah.

Stroški prodajnih stroškovnih mest se na osnovi aktivnosti razporejajo na skupine storitev, bodisi neposredno ali posredno preko stroškovnih mest za prerazporejanje.

Stroški predprodajnih in prodajnih aktivnosti se, ločeno za poslovne in rezidenčne uporabnike, razporejajo na skupine storitev na osnovi deleža opravljenih prodajnih aktivnosti, ki so opredeljene v smislu vključitev, preselitev, izključitev, itd.

Stroški poprodajnih aktivnosti se, ločeno za poslovne in rezidenčne uporabnike, razporejajo na skupine storitev na osnovi števila naročnikov.

Stroški skupnih prodajnih aktivnosti, kot na primer stroški promocije družbe, se na skupine storitev razporejajo na osnovi prihodkov po skupinah storitev.

Stroški podpornih stroškovnih mest se na osnovi aktivnosti razporejajo na skupine storitev, bodisi neposredno ali posredno preko stroškovnih mest za prerazporejanje oziroma tehničnih nalogov.

Stroški nekaterih podpornih dejavnosti se razporejajo na druga stroškovna mesta, in sicer:

- ~ stroški kadrovske in splošne dejavnosti na osnovi števila zaposlenih,
- ~ stroški dejavnosti voznega parka na osnovi prevoženih kilometrov,
- ~ stroški informacijske dejavnosti, pravne dejavnosti, dejavnosti nabave in logistike na osnovi deleža aktivnosti za druga stroškovna mesta.

Stroški nekaterih podpornih dejavnosti se razporejajo na tehnične naloge, in sicer:

- ~ stroški dejavnosti zavarovanja na osnovi nabavne vrednosti osnovnih sredstev,
- ~ stroški upravljanja z nepremičninami na osnovi kvadrature.

Stroški skupnih aktivnosti podpore, kot na primer računovodstvo in finance, se razporejajo na skupine storitev na osnovi deleža predhodno razporejenih stroškov na storitvah.

4.3.2 Razporejanje stroškov s tehničnih nalogov

Stroški tehničnih nalogov se razporejajo na skupine storitev, bodisi neposredno ali posredno preko bazenov. Povezave med posameznimi tehničnimi nalogi in bazeni so zgrajene na osnovi vsebinskih povezav med elementi omrežja. Pri določanju meril delitve stroškov je zasledovan vidik obremenitve posameznega dela omrežja s posamezno skupino storitev.

Razporejanje stroškov omrežja poteka z naslednjih tehničnih nalogov:

Stroški tehničnih nalogov mednarodnih, sekundarnih, primarnih central in lokalnih koncentradorjev se na osnovi prometnih podatkov razporejajo na bazene (notranjega prometa, mednarodnega prometa, prometa v mobilna omrežja, prometa v druga fiksna omrežja, dostopa do interneta, ostalo-090, itd., zaključevanja, posredovanja, tranzita), od koder se ravno tako na osnovi prometnih podatkov razporejajo na nacionalne telefonske storitve na fiksni lokaciji in medoperaterske telefonske storitve.

Hrbtenično prenosno omrežje je omrežje, ki povezuje lokacije Telekoma med posameznimi regijami ter operaterje telekomunikacijskih storitev na nacionalnem ali mednarodnem nivoju. Hrbtenično prenosno omrežje je sestavljeno iz hrbteničnega kabelskega omrežja in hrbteničnih sistemov prenosa. **Stroški hrbteničnega prenosnega omrežja** se na osnovi merila zasedenosti sistemov prenosa oz. optičnih kablov preko vmesnih bazenov razporejajo na telefonske centrale, medoperaterske storitve ter storitve zakupa pasovne širine.

Medkrajevno prenosno omrežje je omrežje, ki povezuje lokacije Telekoma znotraj posamezne regije. Medkrajevno prenosno omrežje je sestavljeno iz medkrajevnega kabelskega omrežja in medkrajevnih sistemov prenosa. **Stroški medkrajevnega prenosnega omrežja** se, na osnovi merila zasedenosti sistemov prenosa oz. optičnih kablov, preko vmesnih bazenov razporejajo na telefonske centrale ter storitve zakupa pasovne širine.

Dostopovno omrežje je omrežje, ki povezuje lokacije Telekoma in naročniške lokacije. **Stroški dostopovnega omrežja** se, na osnovi deleža števila zasedenosti kablov za posamezne storitve, razporejajo na storitve telefonskega omrežja na fiksni lokaciji, storitve zakupa pasovne širine in storitve razvezanega dostopa.

Dostopovni sistemi so dostopovni sistemi prenosa, brezžični sistemi v lokalni zanki in NPCM naprave. **Stroški dostopovnih sistemov** se, na osnovi zasedenosti sistemov, razporejajo na storitve telefonskega omrežja na fiksni lokaciji in storitve zakupa pasovne širine.

Stroški širokopasovnega podatkovno omrežja se, na osnovi zasedenosti kapacitet na ATM omrežju, razporejajo na storitve zakupa pasovne širine.

Stroški zakupljenih vodov se, na osnovi števila zakupljenih vodov, razporejajo na storitve zakupa pasovne širine.

Stroški ADSL se, na osnovi zasedenosti kapacitet, razporejajo na storitve dostopa do ponudnikov interneta preko ATM in IP/MPLS omrežja v okviru zakupa pasovne širine.

Stroški IP omrežja se, na osnovi priključnih točk, razporejajo na storitve dostopa do ponudnikov interneta v okviru zakupa pasovne širine.

Stroški elektroenergetskih in klimatskih sistemov se na osnovi nabavne vrednosti opreme, ki se nahaja v prostorih tehnoloških zgradb, razporejajo na ostale tehnične naloge. Nabavna vrednost je korigirana glede na ocenjeno porabo električne energije.

Stroški tehnoloških zgradb se, na osnovi nabavne vrednosti opreme, ki se nahaja v prostorih tehnoloških zgradb, razporejajo na ostale tehnične naloge. Nabavna vrednost je korigirana glede na ocenjeno prostorsko zasedenost.

Stroški poslovnih zgradb se, večinoma na osnovi števila zaposlenih, razporejajo na stroškovna mesta. Del teh stroškov se razporeja glede na dejavnosti, ki se v zgradbah opravljajo, kot na primer dejavnosti teletrgovine, turizma, voznega parka.

Stroški nekaterih tehničnih nalogov se razporejajo neposredno na skupine storitev, in sicer:

- ~ stroški elastičnega omrežja,
- ~ stroški kolokacije,
- ~ stroški sistema kableske TV,
- ~ stroški JTG,
- ~ stroški opreme pri uporabnikih Centreksa.

4.3.3 Medoperaterski stroški storitev

Stroški medoperaterskih storitev se, bodisi neposredno ali posredno, razporejajo na skupine medoperaterskih storitev. Razporejanje se opravi na osnovi prometnih podatkov.

4.3.4 Stroški drugih nalogov

Stroški drugih nalogov se na osnovi različnih meril razporejajo, bodisi neposredno ali posredno na druga stroškovna mesta oziroma tehnične naloge.

5 PRILAGODITVE NA TEKOČE STROŠKE

5.1 Osnove za prilagoditve na tekoče stroške

Družba Telekom skladno s SRS upošteva finančno pojmovanje kapitala, ki pomeni, da se čisti dobiček doseže samo takrat, ko je denarno izraženi znesek sredstev na koncu obračunskega obdobja po odbitku dolgov in po odštetju vseh izplačil kapitala lastnikom oziroma po prištetju vseh novih vplačil v kapital v obračunskem obdobju večji od denarno izražene zneska sredstev po odbitku dolgov na začetku obračunskega obdobja. Če zanemarimo izplačila kapitala in nova vplačila kapitala, na splošno velja, da je podjetje ohranilo kapital, če ima na koncu obračunskega obdobja toliko kapitala, kot ga je imelo na začetku obračunskega obdobja, njegova kupna moč pa je enaka.

Pri uporabi metode ohranjanja kapitala s finančnega vidika se pokrije operativne stroške, amortizacijo po knjigovodski vrednosti, dodatno amortizacijo, ki nastane zaradi vrednotenja po tekočih stroških in donos na sredstva minus dobički oz. izguba plus prilagoditev za premoženje delničarjev.

5.2 Metode vrednotenja sredstev po tekočih stroških

Področje infrastrukturnih sistemov predstavlja sistem, ki se zaradi potreb tehnologije, trga in naravnih danosti nenehno spreminja, zato se tudi osnovna sredstva infrastrukture spreminjajo in dograjujejo bolj kot katerakoli druga sredstva. Tehnologija na področju telekomunikacijskih omrežij se spreminja tako, da cenovna izhodišča kot tudi tehnične lastnosti niso primerljive s tistimi, ki so veljale ob aktiviranju sredstev, zato se z metodo vrednotenja sredstev po tekočih stroških ugotavljajo nove vrednosti sredstev.

V družbi Telekom Slovenije, d.d. so za vrednotenje sredstev po tekočih stroških uporabljeni različni pristopi in sicer:

1. določitev nadomestitvenih vrednosti za posamična sredstva,
2. določitev nadomestitvenih vrednosti za izbrani vzorec sredstev z izračunom ustreznih indeksov, s katerimi se korigira vrednost vseh sredstev v skupini,
3. upoštevanje preteklih stroškov (računalniki, pisarniško pohištvo).

K1/ Metoda določitve nadomestitvenih vrednosti za posamična sredstva je uporabljena pri osnovnih sredstvih zgradb, naročniških multipleksnih sistemih PCM, omrežnih zaključkih NT, terminalni opremi za širokopasovni dostop ADSL.

K2/ Znotraj posamezne skupine osnovnih sredstev se izbere reprezentativni vzorec sredstev, za katera se določi nadomestitvena vrednost. Na podlagi ugotovljenih vrednosti se izračunajo indeksi, ki izražajo razliko vrednosti v proučevanem obdobju.

Metoda določitve nadomestitvenih vrednosti za izbrani vzorec sredstev je uporabljena pri osnovnih sredstvih mednarodnih, sekundarnih, primarnih central in lokalnih koncentratorjev, medkrajevno in krajevno kabelsko omrežje ter razvodno naročniško omrežje in kabelsko kanalizacijo.

K3/ Pretekli stroški so upoštevani pri sredstvih manjše vrednosti in sredstvih s krajšo življenjsko dobo, kot na primer pri računalnikih, inštrumentih, vozilih, pohištvu.

5.3 Prilagoditve na tekoče stroške (CCA)

Za vodenje računovodstva po tekočih stroških se po skupinah storitev izvedejo prilagoditve v amortizaciji. Prilagoditve na področju povezanih operativnih stroškov, kot na primer prilagoditve v stroških vzdrževanja, pri porabi električne energije, se ne izvajajo.